

บทที่ 10

เทคนิคการสอน

การสอนเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นการที่ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างมาก ต้องใช้ทั้งพลังความคิดและพลังกายในการที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอนที่ประสบความสำเร็จ อาจจะได้โดยอาศัยวิธีการและกระบวนการหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะโดยการใช้คำพูด หรือใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น เกมส์ ภาพยนตร์ วิดีโอ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เข้าช่วย และยังคงอาศัยเทคนิคบางประการที่จะช่วยเสริมสร้างความสำเร็จอีกด้วย

นอกเหนือจากการมีความรู้เนื้อหาวิชาที่สอน มีความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน และมีทักษะการสอนที่ดีแล้วครูทุกคนจะต้องมีเทคนิคการสอนที่ดีด้วยจึงจะประสบความสำเร็จในการสอน เทคนิคที่ครูควรมีนั้น มีดังนี้

1. การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสอน

ครูทุกคนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการสอนเป็นทั้งศาสตร์ (science) และศิลป์ (art) ในแง่ของความเป็นศาสตร์นั้น หมายถึง ครูจะต้องมีความรู้เนื้อหาวิชา มีการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ สามารถสอนได้เป็นขั้นตอน วิเคราะห์ความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็น สร้างและใช้สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินผลการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้จะต้องสามารถทำสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งที่ยาก ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้เป็นที่เข้าใจได้ ซึ่งความเป็นศาสตร์ของการสอนนี้เป็นการตอบคำถามว่า ครูจะต้องทำอะไร จะสอนอย่างไร และมีเทคนิคการสอนหลักอะไรบ้าง ส่วนในแง่ของความเป็นศิลป์นั้น หมายถึงการที่ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่นท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ นำสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้ามาใช้ประโยชน์และเอื้ออำนวยให้การสอนน่าสนใจและประสบความสำเร็จ คำนึงถึงจิตใจของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียน สามารถที่จะทั้งเทคนิคการสอนหลักไปบ้างในบางครั้งและประยุกต์เทคนิคการสอนที่เห็นว่าเหมาะสมมาใช้แทน ซึ่งครูที่จะมีศิลป์ในการสอนได้ต้องอาศัยประสบการณ์ ไม่สามารถบอกกันได้ ครูที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จะประสบความสำเร็จในการสอน

2. การแสดงบทบาทได้หลายบทบาทในการสอน

การสอนมีความใกล้เคียงกับงานการแสดง ครูจะต้องสามารถปฏิบัติตัวได้หลายบทบาท คล้ายกับนักแสดงที่จะต้องแสดงได้หลายบทบาท ครูเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดทักษะ และประสบการณ์ ปลุกฝังเจตคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน บางครั้งเป็นผู้นำในการเรียนการสอนในขณะที่บางครั้งต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้ร่วมทำกิจกรรมกับผู้เรียน เป็นทั้งผู้นำ ผู้ตาม ผู้จูงใจ บางเวลาเป็นนักเล่าเรื่อง นักคิดค้นสร้างสรรค์ นักจัดสถานการณ์ นักออกแบบ เป็นต้น ไม่ว่าครูจะอยู่ในบทบาทใดก็ตามในขณะสอน ครูจะต้องมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งความเชื่อมั่นจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีการเตรียมการและการฝึกซ้อมเช่นเดียวกับการแสดงละคร ครูต้องเตรียมการสอน ฝึกใช้วิธีสอน และเต็มใจที่จะประเมินผลตนเอง เพื่อให้เกิดความมั่นใจในขณะปฏิบัติการสอนจริง และเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดหรือไม่เกิดความผิดพลาดเลย

3. การจัดการสถานการณ์การเรียนรู้

ครูมักจะมีบทบาท 2 บทบาทคือ การจัดการและการจัดกระทำ การจัดการ (managing) หมายถึง การจัดการสถานการณ์การเรียนรู้ การจัดกระทำ (operating) หมายถึงการให้เนื้อหาการเรียนรู้ ถ้าครูออกแบบจัดสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์การเรียนรู้โดยมีการวางแผน การตัดสินใจ และให้นักเรียนได้มีโอกาสลงมือทำกิจกรรม นั่นคือครูเป็นนักจัดการ แต่ถ้าครูบรรยายหรืออธิบายเนื้อหาความรู้ นั่นคือครูเป็นผู้จัดกระทำ ดังนั้นหลักการที่ควรยึดถือก็คือ ต้องใช้การจัดการมากกว่าการจัดกระทำ

หน้าที่ที่ครูควรทำในการจัดการ คือ วางแผน ดำเนินงาน นำ และประเมิน การวางแผนช่วยทำให้ครูได้มีโอกาสคิดก่อนลงมือทำหรือลงมือสอน ในขั้นวางแผนนี้ครูจะต้องกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนและตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการอะไรที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์ ทั้งนี้ความสำเร็จในการสอนขึ้นอยู่กับวางแผนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการดำเนินงานเป็นการนำแผนที่เตรียมการไว้มาปฏิบัติให้บรรลุจุดประสงค์ สำหรับการนำนั้น หมายถึงการที่ครูจูงใจ กระตุ้น และเร้าผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนได้รับการจูงใจ กระตุ้นและเร้าเป็นอย่างดีเขาจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น เมื่อครูได้วางแผนแล้วนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งการนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แล้วครูจะต้องประเมินว่าการวางแผน การดำเนินงาน และการนำที่ได้ทำไปแล้วนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ นั่นคือ บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ มีอะไรที่ต้องปรับปรุงบ้าง

4. การตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน

เมื่อครูต้องเป็นนักจัดการมากกว่านักจัดกระทำ ทุกขั้นตอนของการจัดการต้องมีการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเลือกวิธีสอน เลือกสื่อการสอน หรือเลือกกว่าประเด็นใดสำคัญ

ควรเน้นบ้าง และในการตัดสินใจบางครั้งต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างมาก เช่น จะจัดกลุ่มนักเรียนหรือจัดที่นั่งอย่างไรจึงจะทำให้กิจกรรมที่วางแผนไว้ให้นักเรียนทำประสบความสำเร็จ ครูที่เป็นนักจัดการจะต้องตัดสินใจเลือกจะทำอะไร ใครจะเป็นคนทำ และจะทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ นอกจากนี้บางครั้งยังจะต้องตัดสินใจว่าทำไมจึงต้องทำอย่างนั้น การตัดสินใจทุกครั้งมีความสัมพันธ์กันและมีผลต่อเนื่องกัน และในบางครั้งอาจจะเป็นการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ได้เลือกตัดสินใจไปแล้วก็ได้ การตัดสินใจอาจจะเริ่มจากการหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงก็ได้ หรือจะเริ่มจากความคิดเห็นที่ได้มีการคิดอย่างรอบคอบแล้วก็ได้

5. การสอนให้เกิดการรู้รอบ

การสอนที่ดีต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดการรู้รอบ (mastery learning) ต้องมีการสอนซ่อมเสริมช่วยด้วยจนกระทั่งผู้เรียนเกิดการรู้รอบ นั่นคือให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับความรู้และมีทักษะอย่างเพียงพอ เกณฑ์ที่จะแสดงว่าผู้เรียนเกิดการรู้รอบ ก็คือ ร้อยละ 90 ของผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ได้ร้อยละ 90 ของจุดประสงค์ทั้งหมดภายในเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของเวลาเรียนทั้งหมด ซึ่งหมายความว่านักเรียนส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จเกือบตลอดเวลา

6. การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึงการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้อง ประสิทธิภาพ (effectiveness) หมายถึง การทำสิ่งที่ถูกต้อง ครูที่มีประสิทธิภาพ คือ ครูที่ทำงานต่าง ๆ ได้ถูกต้องเหมาะสม มีการเตรียมการอย่างดีในการสอน วางแผนจัดชั้นเรียนอย่างรอบคอบ บุคลิกภาพในการสอน เช่น น้ำเสียง และท่าทางดี ถามคำถามที่เราให้ผู้เรียนตอบได้ ใช้วิธีสอนที่มีการเตรียมการอย่างดี ใช้สื่อการสอน ให้แบบฝึกหัดและประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ รู้จักผู้เรียนทุกคน และติดตามประเมินผลความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้แสดงว่าครูมีการจัดดำเนินงานเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ แต่สิ่งเหล่านี้ก็ยังมีใช้เครื่องประกันได้ว่าครูคนนี้จะเป็นผู้ที่มีประสิทธิผล เพราะประสิทธิผลมิได้ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการสอน แต่ขึ้นอยู่กับการที่ครูและผู้เรียนมีบทบาทและหน้าที่ต่อกัน ครูต้องจัดการสถานการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและผู้เรียนจะต้องบรรลุผลสำเร็จจนเกิดการรู้รอบ จึงจะเกิดประสิทธิผล ดังนั้น ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นต่อเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดสอดคล้องและสนองความต้องการของผู้เรียนและมีความผสมผสานกัน โดยทั้งครูและนักเรียนจะต้องมีทักษะเบื้องต้นต่อไปนี้จึงจะมีประสิทธิผล

- ครูจะต้องไวต่อการรับรู้ความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียนก็ต้องไวต่อการรับรู้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัด

- ทั้งสองฝ่ายสามารถวินิจฉัยได้ว่า การที่จะรู้รอบได้นั้นต้องอาศัยอะไรบ้าง และต้องทำอะไรบ้าง
- ครูจะต้องเป็นผู้ชำนาญในการเลือกวิธีสอนที่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติโดยสามารถแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าที่ไม่ได้คาดหมายมาก่อนได้ ในขณะที่ผู้เรียน ก็สามารถเลือกวิธีเรียนได้ถูกต้องและเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อนได้
- ทั้งสองฝ่ายต้องมีความยืดหยุ่นในสถานการณ์การเรียนรู้และมีการปรับแผนงานบ้าง

7. การเลือกวิธีสอน

เกณฑ์ที่จะพิจารณาเลือกวิธีสอน มี 2 ประการหลัก คือ

- 1) ข้อกำหนดของกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้
 - 2) ความต้องการของผู้เรียนซึ่งจะเป็นผู้ที่จะต้องทำกิจกรรมเหล่านั้นให้ได้
- นอกจากนี้ ผู้เลือกอาจใช้เกณฑ์อื่นประกอบในการเลือกอีกก็ได้

ตามเกณฑ์ข้อ 1) นั้น หมายความว่า กิจกรรมบางกิจกรรมต้องอาศัยข้อกำหนดที่แตกต่างกันออกไป เช่น บางกิจกรรมต้องมีการปฏิบัตินอกสถานที่ บางกิจกรรมต้องการผู้ช่วยสอนหลายคน บางกิจกรรมผู้เรียนต้องทำตามลำพัง ในขณะที่บางกิจกรรมต้องจัดสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ เป็นต้น ดังนั้น ต้องเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับข้อกำหนดของแต่ละกิจกรรม

ตามเกณฑ์ข้อ 2) นั้น ต้องพิจารณาว่าผู้เรียนต้องการสถานการณ์การเรียนรู้อย่างไร เช่น บางกลุ่มชอบเรียนในกลุ่มเล็ก บางกลุ่มไม่ชอบเรียนโดยที่ครูเป็นผู้บอก บางกลุ่มชอบเรียนจากประสบการณ์ บางกลุ่มชอบเรียนจากสภาพการณ์จริง บางกลุ่มชอบทำงานเดี่ยว เป็นต้น

8. เทคนิคการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้

โดยปกติ บทเรียนจะสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ (knowledge lesson) กับบทเรียนที่เป็นทักษะ (skill lesson) ในการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ อาจแบ่งเวลาในการสอนแต่ละส่วนได้ดังนี้คือ นำเข้าสู่เรื่องประมาณร้อยละ 10 ของเวลาเรียนบทเรียนนั้นทั้งหมด ใช้เวลาพัฒนาเนื้อหาความรู้ประมาณร้อยละ 65 และเวลาประมาณร้อยละ 25 เป็นเวลาที่ใช้ในการสรุปและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ ดังนั้น การดำเนินการสอนอาจกระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1) นำเข้าสู่เรื่อง
- 2) พัฒนาเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียน
 - 2.1) รวบรวมเนื้อหา
 - 2.2) อธิบายความของเนื้อหาเหล่านั้น

- 2.3) แนะนำการประยุกต์ใช้เนื้อหา
- 3) สรุปและนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้
 - 3.1) ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสำคัญ
 - 3.2) ประเมินให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้ว
 - 3.3) กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นลู่ทางการนำเนื้อหาความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

9. เทคนิคการสอนบทเรียนที่เป็นทักษะ

ในการสอนบทเรียนที่เป็นทักษะ จะมีการแบ่งเวลาที่แตกต่างไปจากการแบ่งเวลาในการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ คือ ประมาณร้อยละ 15 ของเวลาเรียนบทเรียนนั้นทั้งหมดจะใช้ในการแนะนำทักษะที่จะให้ผู้เรียนได้รับ เป็นการนำเสียก่อน เวลาประมาณร้อยละ 25 ใช้สำหรับการสาธิตทักษะ ซึ่งอาจจะเป็นครูสาธิตเองหรือผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่ครูเชิญมาก็ได้ และเวลาประมาณร้อยละ 60 เป็นเวลาที่ผู้เรียนใช้ในการฝึกฝนภายใต้การแนะนำของครู ดังนั้น การดำเนินการสอนอาจกระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1) แนะนำทักษะที่จะให้ผู้เรียนได้รับ
- 2) พัฒนาทักษะ

2.1) อธิบายประกอบการสาธิตครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการสาธิตทักษะทั้งหมดในภาพรวมด้วยจังหวะความเร็วปกติ เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นจุดประสงค์ของทักษะนี้ทั้งหมด

2.2) อธิบายประกอบการสาธิตครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการสาธิตแยกทักษะนั้นทีละส่วนและสาธิตอย่างช้า ๆ เมื่อสาธิตแยกส่วนอย่างช้า ๆ ครบทุกส่วนแล้วจะสาธิตทักษะโดยรวมอีกครั้งในจังหวะความเร็วปกติ

- 3) ฝึกและนำไปใช้

3.1) ผู้เรียนฝึกทักษะโดยการเลียนแบบหลังจากที่ดูครูสาธิตแล้ว ในขณะที่ผู้เรียนฝึกทักษะครูจะคอยให้คำแนะนำ

3.2) แก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียน โดยครูควรแก้ไขหลังจากที่ผู้เรียนได้ลงมือฝึกพอสมควรแล้ว และพยายามเน้นสิ่งที่ผู้เรียนทำถูกให้มาก เป็นการส่งเสริมกำลังใจ

- 3.3) กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการนำทักษะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

10. เทคนิคการสอนให้เกิดการสรุปหลักการและแนวคิด

ในการสอนบางครั้งผู้เรียนจำเป็นต้องสามารถสรุปหลักการ (principle) และแนวคิด (concept) ได้ ครูอาจดำเนินการสอนตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) นำเข้าสู่หลักการ/แนวคิดที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ

- 2) พัฒนาไปสู่หลักการ/แนวคิด
 - 2.1) ครูเสนอประเด็นปัญหาหลาย ๆ ปัญหา
 - 2.2) ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความแตกต่างและความเกี่ยวพันของปัญหาเหล่านั้น
 - 2.3) ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปหลักการ/แนวคิดจากผลการเปรียบเทียบ
 - 2.4) ครูให้แนวทางการประยุกต์หลักการ/แนวคิดไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 3) สรุปและกระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้ได้
 - 3.1) สรุปความสำคัญของหลักการ/แนวคิด
 - 3.2) ประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้ว
 - 3.3) กระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

11. เทคนิคการสอนให้เรียนรู้ระบบ องค์ประกอบ และการใช้เครื่องมือ

ในการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ระบบ หรือกระบวนการต่าง ๆ หรือองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการใช้เครื่องมือชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น อาจดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) แนะนำอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ระบบ องค์ประกอบ หรือวิธีใช้
- 2) พัฒนาความรู้เกี่ยวกับระบบ องค์ประกอบและวิธีใช้อุปกรณ์/เครื่องมือ นั้น
 - 2.1) แนะนำจุดมุ่งหมายของการใช้ของสิ่งนั้น
 - 2.2) แนะนำให้ผู้เรียนพิจารณาหลักการของสิ่งนั้น
 - 2.3) แนะนำวิธีสร้างและองค์ประกอบ
 - 2.4) แนะนำการทำงานของของสิ่งนั้น
 - 2.5) แนะนำข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดจากการใช้
 - 2.6) แนะนำวิธีการเก็บรักษา
- 3) สรุปและกระตุ้นให้นำไปใช้ได้
 - 3.1) สรุประบบ องค์ประกอบ วิธีการใช้
 - 3.2) ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 3.3) กระตุ้นให้รู้จักนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

12. เทคนิคการสอนเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดี

เจตคติ (attitude) มีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ องค์ประกอบด้านข้อมูล องค์ประกอบด้านอารมณ์ และองค์ประกอบด้านการแสดงออก หมายความว่าเมื่อบุคคลมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว จะเกิดอารมณ์ต่อเรื่องนั้น เช่น ชอบ หรือไม่ชอบ เมื่อเกิดอารมณ์แล้วก็จะแสดงออกตามอารมณ์นั้น ดังนั้น การที่จะสอนให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีจะต้องดำเนิน

การภายใต้สถานการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

- 1) มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
- 2) ใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยที่สามารถให้ผู้เรียนสรุปได้เองว่าจะกระทำในสิ่งใด
- 3) ให้ทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการอภิปราย
- 4) เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงออกถึงความตั้งใจจริงในการเข้าถึงเจตคติ
- 5) ใช้การแสดงบทบาทและเกมสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงเจตคติที่ยอมรับ

1) ให้เขียนแบบ โดยนำตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างที่จะสะท้อนเจตคติที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับนั้นมาให้ศึกษา ตัวอย่างที่นำมานั้นควรเป็นตัวอย่างที่น่าเชื่อถือ หลังจากนั้นควรจัดบทบาทสมมติ หรือสถานการณ์จำลองให้ผู้เรียนได้แสดงออกเจตคตินั้นบ้าง

2) ให้เชื่อมโยงความรู้สึก โดยการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนลงมือทำและแสดงความรู้สึกที่สัมพันธ์กับสถานการณ์นั้น

3) เสริมแรง เมื่อผู้เรียนแสดงเจตคติที่ดีตั้งแต่อยู่ในบทบาทสมมติ ในสถานการณ์จำลอง หรือแม้กระทั่งในสถานการณ์จริงหลังจากที่ได้มีการเสริมสร้างเจตคติที่ดีไปแล้ว ครูควรให้การเสริมแรง เช่น ชมเชย หรือให้เพื่อนดูเป็นตัวอย่าง เป็นต้น

13. เทคนิคการสอนการทดลอง

การทดลองเป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการโดยใช้อุปกรณ์การทดลอง ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ตรง การสอนการทดลองอาจดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) เตรียมการ ครูและผู้เรียนร่วมกันพิจารณาเรื่องที่จะทดลอง กำหนดขั้นตอนการทดลอง เตรียมอุปกรณ์การทดลอง เตรียมวิธีการสังเกต บันทึก การเสนอผลงานและแบ่งกลุ่มผู้เรียน

2) ดำเนินการทดลอง ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการทดลองตามที่เตรียมการไว้ โดยมีครูเป็นผู้ดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

3) สรุปและประเมินผลการทดลอง ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลที่ค้นพบจากการทดลอง และสรุปประโยชน์และการนำผลไปใช้ หลังจากนั้นเป็นการประเมินวิธีการทดลอง การทำงานร่วมกัน และการเก็บรักษาเครื่องมือ

14. เทคนิคการสอนโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์

การใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการสอน มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่ม และมีการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม โดยใช้สื่อต่อไปนี้

- 1) เกม : ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความรู้สึก ความคิด พฤติกรรมต่าง ๆ และตัดสินใจ
- 2) บทบาทสมมติ : ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมในแต่ละบทบาท
- 3) กรณีตัวอย่าง : ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ แสดงเจตคติ
- 4) สถานการณ์จำลอง : ให้ผู้เรียนได้แสดงออก รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์
- 5) ละคร : ให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของผู้อื่น เข้าใจความรู้สึก เหตุผล และการกระทำของผู้อื่น
- 6) กลุ่มย่อย : ให้ผู้เรียนฝึกทำงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขนาดของกลุ่มใหญ่ไม่ควรเกิน 15 คน และกลุ่มย่อยไม่ควรเกิน 7 คน ในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ครูควรฝึกให้ผู้เรียนคิด เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สรุป

เทคนิคการสอนมีส่วนช่วยเสริมคุณภาพการสอน ช่วยให้การใช้วิธีสอนบรรลุเป้าหมาย ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียนไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การใช้เทคนิคการสอนจะใช้แตกต่างกันตามลักษณะเนื้อหาบทเรียน กล่าวคือ เทคนิคการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ บทเรียนที่เป็นทักษะ บทเรียนที่ส่งเสริมเจตคติ จะมีความแตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันการสอนหลักการ แนวคิด ส่วนประกอบของเครื่องมือ หรือการทดลอง ก็จะใช้เทคนิคแตกต่างกันไปแต่ละอย่างเช่นกัน

บรรณานุกรม

Clark, Leonard H. and Irving S. Starr. **Secondary and Middle School Teaching Methods.** New York : Macmillan Publishing Co. Inc., 1981.

Davis, Ivor K. **Instructional Technique.** New York : McGraw-Hill Book Company, 1981.

Esler, William K. and Philip Sciortino. **Methods for Teaching : An Overview of Current Practice.** Raleigh : Contemporary Publishing Company, 1991.